

Aanvullend onderzoek

Project Nieuwe Nobelaer

In het kader van de Wet natuurbescherming

Tekst, foto's en samenstelling	E.W.A. Michels
Collegiale toetsing	K.T. Berger
In opdracht van	Aannemersbedrijf Van Agtmaal Oudenbosch
Naam opdrachtgever	Dhr. P. Mouws
Rapportnummer	2020_130166-02_02
Status rapport	definitief
Datum oplevering rapport	30-09-2020
Aantal pagina's	17
Wijze van citeren	Michels, E.W.A., 2020, Aanvullend Onderzoek De Nieuwe Nobelaer te Etten-Leur. In het kader van de wet Natuurbescherming. Rapport 2020_130166-02_01, Ecodat BV Landschap en Ecologie, Etten-Leur

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
2	Plangebied en omgeving	4
3	Wettelijk kader	5
4.	Kaders en uitgangspunten	8
4.1	Het studiegebied	8
4.2	Ecotopen	8
4.3	Onderzoeksmethodiek Tijden	9
4.4	Onderzoeksmethodiek Soorten	10
4.4.1	Vleermuizen	10
4.5	Volledigheid van het onderzoek	10
5	Resultaten	11
5.1	Vleermuizen	11
5.1.1	Per aangetroffen soort	11
5.1.1.1	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	11
5.1.1.2	Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	11
5.1.1.3	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	11
5.1.2	Per functie	12
6	Ingreep	14
7	Toetsing wet Natuurbescherming; effecten	14
7.1	Vleermuizen	14
8	Toetsing Wet natuurbescherming	15
9	Conclusie en aanbevelingen	15
	Aanbevelingen	16
10.	Gegevensbronnen	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanemersbedrijf Van Agtmaal Oudenbosch (hierna initiatiefnemer) is voornemens om het complex Nieuwe Nobelaer, als gelegen aan Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur, te slopen, de gronden bouwrijp te maken en nieuwbouw te situeren op deze locatie.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat een ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar het eventueel voorkomen van beschermde flora en fauna.

In december 2019 heeft Ecodat Landschap en Ecologie een quickscanrapportage opgeleverd met haar bevindingen. Onderhavige rapportage is een voortzetting van dit onderzoek en moet dan ook als zodanig gelezen worden. (Michels, E.W.A., 2020, Quickscan De Nieuwe Nobelaer te Etten-Leur. In het kader van de wet Natuurbescherming. Rapport 2020_130166-01_01, Ecodat BV Landschap & Ecologie, Etten-Leur). De conclusie luidde dat er aanvullend onderzoek noodzakelijk was naar:

- Vleermuizen

1.2 Doelstelling

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten beschermde flora en fauna komen er voor in het plangebied?
- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde soorten?
- Leidt de ingreep (mogelijk) tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

Bij aanwezigheid van beschermde soorten wordt ingeschat wat mogelijk nadelige effecten zijn bij uitvoering van de plannen en hoe deze voorkomen of verkleind kunnen worden. Bij de beoordeling worden ook eventuele wettelijke verplichtingen meegenomen. Kan volstaan worden met het vermijden/beperken van negatieve effecten of is een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig? De aanpak m.b.t. het beperken van negatieve effecten en/of de mitigatieopgave wordt ook in onderhavig rapport besproken.

2 Plangebied en omgeving

Het aanvullend onderzoek is gedaan ten behoeve van het plangebied Nieuwe Nobelaer, als gelegen aan Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur.

Figuur 1: plangebied in rood.

3 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming bevat de voormalige wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade gedaan wordt aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak dat, waar mogelijk, activiteiten zonder schade aan beschermde dieren en planten uitgevoerd worden.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende diersoorten. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving (dus niet alleen de beschermde).

Via de Wet natuurbescherming (Wnb) is de bescherming van diverse planten en dieren in Nederland vastgelegd. Naast de algemeen geldende zorgplicht voor alle in het wild levende planten en dieren (artikel 1.11 van de Wnb) geldt voor een aantal soorten een aanvullend beschermingsregime. Deze aanvullend beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen, namelijk:

- vogels (artikel 3.1, alle soorten uit de Europese Vogelrichtlijn);
- overige strikt beschermde soorten, waaronder soorten uit de Europese Habitatrichtlijn (artikel 3.5, dit betreffen o.a. vleermuizen);
- nationaal beschermde soorten, waaronder soorten uit de Rode Lijst (artikel 3.10).

Het is volgens de Wet natuurbescherming niet toegestaan om (het leefgebied van) beschermde soorten aan te tasten. Dit is vastgelegd middels verbodsbepalingen: activiteiten die schadelijk zijn voor beschermde dier- en plantensoorten zijn verboden.

Vrijstelling binnen provincie Noord-Brabant

Provincies hebben de bevoegdheid om middels een provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten in het kader van bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling. In het geval van de provincie Noord-Brabant worden de volgende nationaal beschermde soorten vrijgesteld: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker/bastaardkikker, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos en woelrat. Deze soorten worden daarom in voorliggende rapportage buiten beschouwing gelaten. Wel geldt de Algemene Zorgplicht van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

Voorzorgsmaatregelen

Een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming is veelal te voorkomen door (voorafgaand aan de werkzaamheden) voorzorgsmaatregelen te treffen. Deze voorzorgsmaatregelen zijn gericht op het behoud van de functionaliteit van de groeiplaats van flora en de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats van fauna. Daarnaast voorkomen de voorzorgsmaatregelen de negatieve gevolgen van een activiteit op individuen (o.a. doding en verwonding). Een andere mogelijkheid is het aanhaken aan en gebruikmaken van een goedgekeurde gedragscode.

Ontheffingsplicht

Een ontheffingsplicht (artikel 3.3, 3.8 en 3.10 uit de Wnb) is van toepassing als een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet kan worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Het is mogelijk om met een goed onderbouwd projectplan een ontheffing aan te vragen bij de desbetreffende provincie (Noord-Brabant). De provincie toetst de aanvraag vervolgens aan drie criteria:

- Dient het planvoornemen in één van de in de wet genoemde belangen (bv. in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats)?
- Is er een andere 'bevredigende' oplossing mogelijk?
- Doet de ontheffing afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

Gebiedsbescherming

Via de Wet natuurbescherming is tevens de bescherming van gebieden vastgelegd (voormalige Natuurbeschermingswet 1998). De gebiedsbescherming houdt samengevat in dat een ingreep, in of nabij Natura 2000-gebieden, geen dusdanig negatieve effecten op de kwalificerende habitats en/of soorten mag hebben dat deze zich op de lange termijn niet kunnen handhaven. Voor projecten die een (significant) negatief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied is een vergunningaanvraag noodzakelijk. Naast de bescherming van Natura 2000-gebieden via de Wet natuurbescherming kunnen gebieden via de ruimtelijke kaders beschermd worden middels het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen was dit de EHS).

Algemene zorgplicht ter bescherming van de natuur

Iedereen moet zich volgens artikel 1.11 van de Wnb voldoende zorgvuldig gedragen om beschadiging van Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden of in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving te voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zo veel mogelijk te beperken.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden, conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming, heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden voor herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode, die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

4. Kaders en uitgangspunten

4.1 Het studiegebied

Het aanvullend onderzoek is gedaan ten behoeve van het plangebied Nieuwe Nobelaer, als gelegen aan Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur.

Figuur 1: plangebied in rood.

Ter plaatse is een aaneenschakeling van bebouwing die tezamen de schouwburg Nieuwe Nobelaer vormen. Alle delen zijn voorzien van een plat dak en het overgrote deel kent een spouwmuur.

4.2 Ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- Gebouwen opgetrokken uit baksteen met spouwmuur. De daken zijn plat en bekleed met bitumen dakleer.
- Parking met sierbeplanting

4.3 Onderzoeksmethodiek Tijden

Onderstaande tabel geeft een compleet overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

datum	type onderzoek	uren	starttijd	eindtijd	temperatuur	windkracht	neerslag	bijzonderheden
4-6-2020	Vleermuis / kraam+zomer	3	20:45	00:00	17	1	0	geen verblijf gevonden
6-7-2020	Vleermuis / kraam+zomer	3	03:00	06:00	12	1	0	geen verblijf gevonden
5-8-2020	Vleermuis / zwermen	3	22:30	01:30	16	1	0	geen zwermactiviteiten
25-8-2020	Vleermuis / paar+zomer	3	20:45	00:00	16	4	0	geen verblijf gevonden
22-9-2020	Vleermuis / paar+zomer	3	20:15	23:15	10	2	0	geen verblijf gevonden

Tabel 1. Datum, tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

4.4 Onderzoeksmethodiek Soorten

4.4.1 Vleermuizen

De inventarisaties zijn uitgevoerd volgens geldende protocollen en richtlijnen. Voor de onderzoeksmethode van vleermuizen is het vleermuisprotocol aangehouden (versie 2017). Dit is een door het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging en het bevoegd gezag goedgekeurde methodiek voor vleermuisonderzoek.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een batdetector (type Petersson D100/D240x). Een batdetector zet de voor mensen onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen om in hoorbare geluiden. Aan de hand van de frequentie, het ritme en de toonkwaliteit van de geluiden in combinatie met vliegbeeld, silhouet en biotoop is het mogelijk om de vleermuissoorten te onderscheiden. Indien nodig worden opnames gemaakt om het geluid van moeilijk te determineren soorten achteraf te analyseren met behulp van het programma Batsound of Batexplorer.

Het vleermuisonderzoek geeft inzicht in de functie van de bebouwing (verblijfplaatsen) en de groenzones in het (vlieg- en/of foerageer) gebied. Vleermuizen kunnen op meerdere manieren gebruik maken van de bebouwing in verschillende periodes van het jaar. Er zijn daarom vier bezoeken uitgevoerd in de actieve periodes van vleermuizen tussen april en oktober. Het plangebied is conform de eisen van het protocol, wat betreft datumgrenzen, tussenperiodes en tijden, geïnterviewd. Zodoende kan de aanwezigheid van vleermuizen met voldoende zekerheid worden aangetoond dan wel uitgesloten.

De volgende bezoeken zijn uitgevoerd:

- Twee bezoeken (waarvan één voor zonsopkomst en één na zonsondergang) in de periode 15 mei t/m 15 juli '20, om kraam- en zomerverblijfplaatsen en vlieg- en foerageergebieden te onderzoeken met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen.
- Twee avondbezoeken (direct na zonsondergang) in de periode 15 augustus t/m eind september '20, om paar-, zomer- en winterverblijfplaatsen en vlieg- en foerageergebieden te onderzoeken met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen.
- Een bezoek in de periode 01 augustus t/m 15 september, om zwermend gedrag dat kan duiden op de aanwezigheid van massa-winterverblijven te onderzoeken.

4.5 Volledigheid van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor de verschillende soorten beschikbare monitoringrichtlijnen. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn tijdens de veldbezoeken en dat ze op een ander tijdstip wel zichtbaar of aanwezig zijn. De steekproef is volgens de richtlijnen acceptabel; de Wet natuurbescherming vraagt aan initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen onderzoeksmethode en de geleverde inspanning is hieraan ruimschoots gehoor gegeven.

5 Resultaten

5.1 Vleermuizen

Tijdens de inventarisaties zijn er geen verblijven (paar-, zomer, massa-winterverblijf) aangetroffen.

5.1.1 Per aangetroffen soort

5.1.1.1 Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Het hele onderzoeksseizoen zijn foeragerende dieren waargenomen naast het plangebied.

5.1.1.2 Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

In het vroege voorjaar van 2020 zijn er overvliegende/foeragerende dieren waargenomen.

5.1.1.3 Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Slechts 2 maal is er een overvliegend dier van deze soort waargenomen.

5.1.2 Per functie

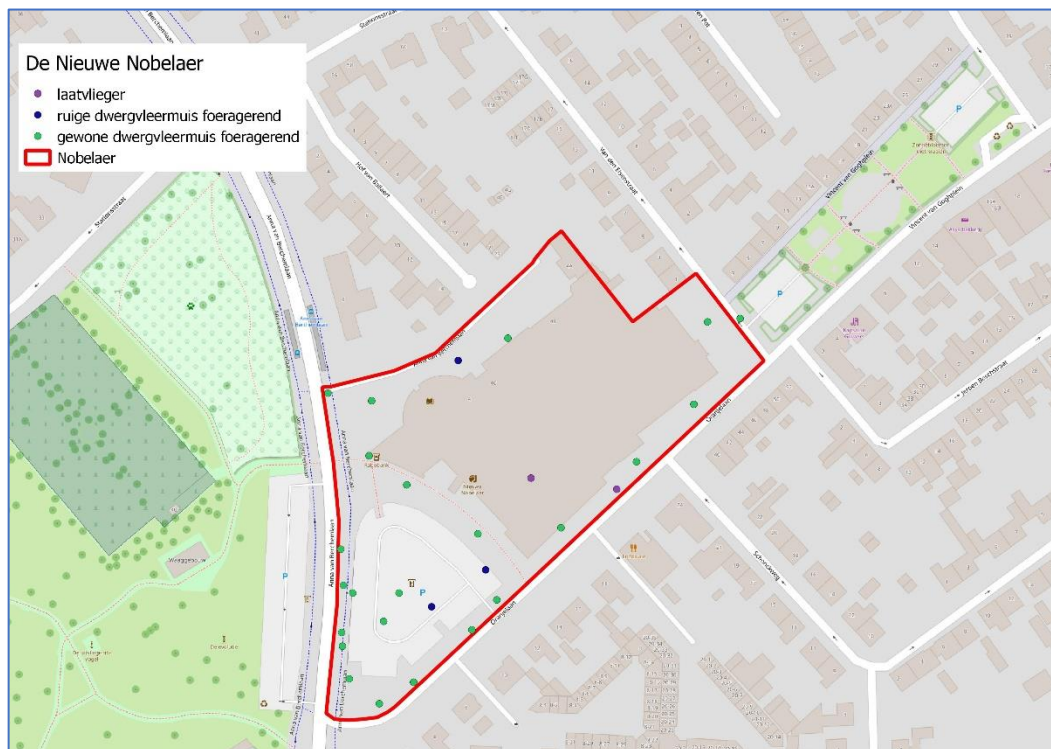
5.1.2.1 VASTE RUST- EN/OF VERBLIJFPLAATSEN

Het pand heeft geen vleermuisverblijven.

5.1.2.2 FOERAGEERGEBIEDEN

In het plangebied werden regelmatig foeragerende vleermuizen aangetroffen:

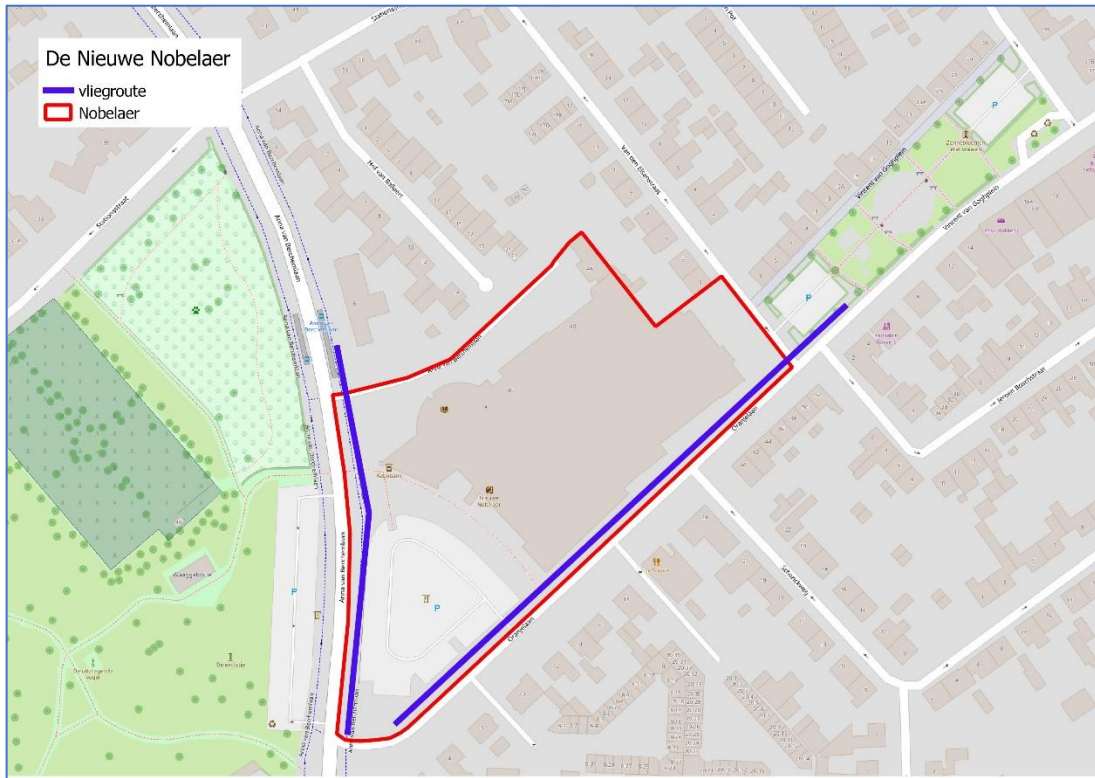
- Gewone dwergvleermuis: gehele onderzoeksseizoen
- Ruige dwergvleermuis: alleen vroege voorjaar
- Laatvlieger: 2 maal overvliegend

Figuur 4: Plangebied met foeragerende vleermuizen.

5.1.2.3 VLIEGROUTES

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele vliegroutes net buiten het plangebied aangetroffen.

Figuur 5: Plangebied met vliegroute.

6 Ingreep

Initiatiefnemer is voornemens om het complex Nieuwe Nobelaer, als gelegen aan Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur, te slopen, de gronden bouwrijp te maken en nieuwbouw te situeren op deze locatie.

7 Toetsing wet Natuurbescherming; effecten

7.1 Vleermuizen

- Er zijn geen vleermuisverblijven aangetroffen en derhalve zal er geen sprake zijn van enig effect.
- Er is geen sprake van een essentieel foerageergebied door de grootte van het groen in het plangebied alsmede door het lage aantal foeragerende dieren. Derhalve zal er geen sprake zijn van enig effect.
- In het plangebied zelf loopt geen vliegroute. Wel direct langs het plangebied liggen twee vliegroutes over/langs de laanbomen. De functionaliteit hiervan zal niet aangetast worden door de ingreep. Derhalve zal er geen sprake zijn van enig effect.

8 Toetsing Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen

Door de geplande ingrepen zullen er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming gemaakt worden. Wel blijft de zorgplicht van kracht.

De algemene zorgplicht, als beschreven in de Wet natuurbescherming, Wnb art. 1.11, dient te allen tijde in acht genomen te worden. Of het nu wel of niet om beschermde soorten gaat en of er nu wel of geen ontheffing nodig is of vrijstelling geldt. De zorgplicht houdt in dat eenieder die kan vermoeden dat er een negatief effect op soorten (en individuen) is, maatregelen neemt om deze effecten te voorkomen of te minimaliseren.

9 Conclusie en aanbevelingen

Initiatiefnemer is voornemens om het complex Nieuwe Nobelaer, als gelegen aan Anna van Berchemlaan 2 te Etten-Leur, te slopen, de gronden bouwrijp te maken en nieuwbouw te situeren op deze locatie.

Algemeen

- Aannemelijk is dat het onderzoek een redelijke tot goede indruk geeft van het belang van het plangebied voor vleermuizen.

Resultaten

- Het plangebied fungeert als marginaal foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuizen en laatvlieger. Gelet op dit kleine aantal foeragerende dieren en het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de omgeving is het plangebied geen essentieel foerageergebied.
- Gedurende het onderzoek werd naast het projectgebied enkele vliegroutes waargenomen. De ingreep zal geen invloed hebben op de vliegroutes en/of hun (lijnvormige) elementen.
- Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Effecten

Bij de ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten die schade zouden kunnen toebrengen aan beschermde en onderzochte soorten, hun verblijven of hun staat van instandhouding.

Toetsing

- Het onderzoek en het aanvullend onderzoek zijn afdoende uitgevoerd en de conclusies en aanbevelingen zijn aannemelijk.
- Er zijn geen negatieve effecten te verwachten die schade zouden kunnen toebrengen aan beschermde en onderzochte soorten, hun verblijven of hun staat van instandhouding.

Aanbevelingen

- De zorgplicht blijft van kracht. Zie hoofdstuk 3.

10. Gegevensbronnen

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017.

Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

BIJ12; kennisdocumenten

www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl.

www.vleermuis.net. Het netwerk voor informatie over vleermuizen in Nederland.

Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) van de Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>
- www.batecho.eu
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl.
- www.vleermuis.net. Het netwerk voor informatie over vleermuizen in Nederland. Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) van de Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.